

નકલી કિતાબો ખરીદનાં પહેલા કાઢરી કુંપનીની રજીસ્ટર્ડ કમ્પાની
બો બીલીમોરાથી મંગાવવાનું ધ્યાનમાં રાખવું

“બ અવને તઆલા”
ગુલઝારે અખરાર
ઉર્ફ
કિસ્સયે મીરા દાખર

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.
મીરસૈયદઅલી બીન સૈયદ અમીરઅલી
કાઢરી.
પ્રસિદ્ધ કરનારુ દે. દેમડા-રૂપા, બીલીમોરા.

સને ૧૮૬૭ના ૨૫મા એક્ટ મુજબ રજીસ્ટર્ડ
થયેલા છે. માટે માલીકની રજા મિવાગ પ્રાપ્ત
છાપવી અગર છપાવરી નહી.
સુરત લામડાચોકમા આગલા દેશી મિત્ર પ્રેમમા
મગનલાલ વનમાળીદાસે છાપી
સને ૧૯૧૮ ઇસવી. સને ૧૩૩૭ હીજરી.
આજીવી ૫ મી. નકલ, ૨૦૦૦

કોમન ફ. ૯-૪-૦

વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
શ્રી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ
૮૨૫૨

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૨૫૨ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ગુજરાતી ૨૫૨૧૨

વિષય ડી ૭૨૫૭

સુલઝારે અખરાર,

ઉર્ફ

કિસ્સયે મીરાં દાતાર.

દિખાયો.

મીરાં દાતારનાં એહવાલથી ઘણાં લોકો નાવાકેફ છે, અને તેમની હકીકત જાણવા માટે લોકો ઘણાં આતુર હોવાથી પ્રથમ ગુજરાતી જખાનમાં કિસ્સો લખવામાં આવેલો, પરંતુ ઉરદુ જખાનમાં એ કિસ્સો લખવાની જરૂર જણાઇ. અને તેથી ઉરદુ જખાન અને ગુજરાતી હરફેમાં આ કિસ્સો લખ્યો છે. મીરાં સાહેબનાં એહવાલ માટે કોઈ તવારીખની કિતાબ નહીં હોવાથી હુંક હકીકત લખવામાં આવી છે. આશા છે, કે મીરાં સાહેબનાં હાલથી વાકેફ થનારાઓ જરૂર આ કિતાબ ખરીદ કરી ફાયદો ઉઠાવશે.

પ્રથમની ચાર આવૃત્તિઓ ખપી જવાથી ઉરદુ જખાનમાં પાંચમી વખત સુધારા વધારા સાથે આ આવૃત્તિ છપાવી છે. કદાચ કોઈ સાહેબને એમાં ભૂલ નજર આવે, તો દરગુજર કરશે. એવી આશા છે.

બીલીમોરા.

લી૦ દુઆગો.

દેગડી સ્ટ્રીટ.

મીર સૈયદઅલી કાફરી.

ગુલઝારે અબ્બાર.

ઉર્દૂ

કિસ્સયે મીરાં દાતાર.

૭૮૬

હમ્દો સલાતકે બાદ વાઝેહ હો, કે ગુજરાત કે અવલીયાઓંમેં સે
મજહૂર ઓર માઅરફ, વક્ષીયે કામીલ કીદવતુલ આરેશીન હઝરત
મીરાં સૈયદ અલી ઉર્દૂ મીરાં દાતાર રહ, સાહેબ, કે જીનકા રૌઝા
સુખારક, રબપુતાના માલવા રેલવેકા સ્ટેશન ઉંઝા નામી હે. ઉસકે
કેરીબ હે કોલકે ફાસિલે પર ગાયકવાડી રીસાકતકા એક છોટા કર્ઝા
હિન્દવા નામકા હે, વહાંપર મૌજુદ હે, આપકા એહવાલ રાવીયાંને
ફસીહુલ લીસાન ઇસ તરેહસે ખ્યાન ફરમાતે હે, કે ગુજરાત કે
ખાદશાહ અહમદ શાહકે ઝમાનેમેં આપકે દાદા સૈયદ અલીમુદ્દીન
ખાદશાહ, ઓયસે સને ૮૩૦ હીજરીમેં ગુજરાતકે પાયે-તખ્ત શેહર
અહમદાબાદમેં તશરીફ લાઘે, બાદશાહને આપકે ફઝાયેલ ઓર
કમલમાત-કી શોહરત સુનકર, આપ પર દીલો જાનસે ફરેહતા ઓર
અપદા હોકર, કમાલ શફકતસે પેશ આયા. ઓર આપકો એક જગીર

અતા ફરમાઈ. આપને વહાં ચંદ મુદત સુકુનત ફરમાઈ. ઝોર બાદ
 હસકે શેહર અહમદાબાદસે નીકલ કર, ઉનાવેકો તશરીફ લે-ગયે,
 ઝોર વહાંપર રેહના ઇખત્યાર કીયા. ઉતકી પુસ્તસે સૈયદ મોહંમદ
 ઉફ ડાસુમીયાં સાહેબ પયદા હુવે. ઝોર સૈયદ ડાસુમીયાંકી
 પુસ્તસે હઝરત મીરાં સૈયદ-અલી ઉફ મીરાં-ઢાતાર રહ, પયદા
 હુયે. આપકી યાને હઝરત મીરાં સાહેબકી હકીકી વાલીદા સાહેબા,
 કે જનકા ઇસમે સુઆરક રાસતી બીબી થા, વોહ આપકી ઉમર
 જય છે મહીનેકી થી. ઉસ વક્ત ઇસ દારે ફાતીસે મુલકે જાવેદાની કે
 તરફ રેહલત ફરમા ગઈ થી, ઇસલીયે આપકી પરવરીશ આપકી
 સોતીલી માં, દામાબાઈકે સુપુર્દ હુઇ, ઉન્હોંને હઝરત મૌસુફકી
 બ-ખુબી પરવરીશ કી. ઝોર દુધબી પીલાયા. રાસતી બીબીકી
 હયાતી-મેહી આપકે વાલીદ સૈયદ ડાસુમીયાંને દામાબાઈસે નીકાહ
 કરલીયા થા.

ગુજરાતકે બાદશાહ અહમદશાહકી વફાતકે બાદ, અહમદાબાદ
 કી તખ્ત નશીની સુલતાન મોહંમદશાહકો હુઇ, ઝોર મોહંમદશાહકે
 ઝમાનેમેં માંડુગઢકા રાજ, કે જે બહાત શરીર ઝોર ઇસલામકા
 કદા દુશ્મન થા, યાને કાઈબી ઇસલામીકા મોંહ નહીં દેખતા થા,
 ઝોર મરદુમ આઝારી કર રહા થા, ઝોર સુલતાન મોહંમદ શાહ કે
 હુકમકો કુછ ધ્યાનમેં નહીં લાતા થા, ઇસલીયે જય સુલતાન મોહંમદ
 શાહને માંડુગઢકે રાજકો ઇસલામસે મુશર્રફ હોનેકા પયગામ બેગ, તો
 ઉસ પયગામસે બક્ષા હોકર, જંગ કરનેપર આમાદા હુવા. ઇસલીયે
 સુલતાનને માંડુગઢકે તરફ લશ્કરે ઇસલામ-કો બેગ, લશ્કરે ઇસલામને
 વહાંસે કુચ કરકે માંડુગઢ પહોંચે, રાજકો કેહલા બેગ, કે તુ ઇસ

ફસાઈસે ખાઝ આ, ઓર દીને મોઢંમદી કુખુલ કર, લેકીન ઉસ
 બેદીન ખાર સંગદીલને ઇસ પયગામકો કુલ ખ્યાલમેં નહીં લાયા,
 આખીર લાચારીકો લશ્કરે ઇસલામને મુકાબિલા કીયા. ઓર અંદરે જ
 તક દોનોં તરફસે જંગ જરી રહા, લેકીન દોનોમેંસે કીસીકી ફતેહ
 નહીં હુઈ, બાદશાહ બહોત હયરાન હુઆ, કે ઇસકા કયા સખખ હે,
 કે દોનોમેંસે કીસીકી ફતેહ નહીં હોતી ! ઓર દિલમેં ખ્યાલ કરને
 લગા, કે ઇસકી તદખીર કયા કરના ચાહીયે ? કે જીસમેં ફતેહકી
 સુરત નઝર આવે. આખીર તુજીમીયોંકો ખુલાકર કહા, કે તુમ
 તુજીમકે જરીયેસે દરયાફત કરો, કે ચે કયા બેદ હે ! તુજીમીયોંને
 હીસાખ લગાકર બહોત ગઝોર ઓર શીકરકે બાદ ચે નતીજ ખ્યાલ
 કીયા, કે આપકે લશ્કરે ઝર પયકરમેં સૈયદ ડોસુમીયાં સાહેબ રહ,
 હે. ઓર વોહ સરકારસે જગીર ખાતે હે, ઉનકે લખતે જગર
 તુરફ અખસાર હઝરત સૈયદ અલી સાહેબ હે, ઉનકે નામપર ઇસ
 કીજાએકી યાને માંકુગઢકી ફતેહ લીખખી હુઈ હે, બાદશાહને તુજી-
 મીયોંકી ખાત પર બરોસા કરકે, ઉનસે દરયાફત કીયા. કે ઇતને
 બંદે લશ્કરમેંસે ઉનકો દુંડ નીકાલના કયસા બનેગા, તુજીમીયોંને
 અઝં કી, કે આજ રાતકો બહોત જોરસે આંધી ચલેગી, ઓર પાનીલી
 બરસેગા, ઓર હવાકે સખખસે તંબુ ઓર ખયમે ઉખંડ કર ગીર
 પડેગે, ઓર તમામ ચીરામ યુલ્લ હો-જવેગે, ફક્ત એક ખયમા
 કાયેમ રહેગા. ઓર ઉસમેં ચીરામ કાયેમ રહેગા, ઓર વોહી ખયમા
 સૈયદ ડોસુમીયાં સાહેબકો ખ્યાલ કરના, ઉસ ખયમેકે અંદર સૈયદ
 સાહેબ મૌસુફ તીલાવને કુરઆન શરીફમેં મશયુલ હોગે, ચેહી ઉનકો
 ખતા હે, ચુનાંચે કુદરતે પરવર દીગારસે રાતકો વયસીકી આંધી

यही, और जेरका में छ परसा और अपसा, अंधेरा हो-गया, के
 छसका जमान करना मुमकीन नहीं है, आदशाहने छस हावतमें
 ज-जने पुद अपने मुकामसे जाहूर नीकल कर तलाश करने लगे,
 बेकीन अंधेरेके सज्जसे कुछ नज़र नहीं आता था, जज जीजली
 यमकती थी, तज इसके छलसेसे आगे जरहने थे, अल-गरज छसी
 तरेह तकलीफ छहते हुये, सैयद डोसुमायां साहेबके जयके नजदीक
 पहुँचे, और वहां जकर देखा, तो सैयद साहेब मौसुद तंजुके
 अहर श्रीरागरी रौशनीमें कलामे शरीफकी तीलावतमें मशगुल ह,
 सुलतान जयमेमें तशरीफ ले-गये, और सैयद साहेबको तीलावतमें
 मशगुल देजकर आमोश जयेठ गये, जज सैयद साहेब तीलावते
 कुश्माने मज्दसे शरीग हुये, तो सुलताने गुजरातको अपने इज्ज
 देजकर जहोत ताम्जज्जुज कीया. और ज-सद ताम्जीम अर्ज की,
 के आपका यहां तक तकलीफ जवारा हरमाकर तशरीफ लानेका कया
 जामेस है ! अगर आप मुजको आपके नजदीक जलवाते, तो में
 पुद यत्ना आता. जयेर, हरमाछये के आपका कया कुकम है ! जे
 कुछ आप छरशाद हरमाछेगे, वोह में ज-सरे यश्म जज लाईमा.
 आदशाहने कहा, के आपका ये हाल माज्जुम है, के मांडुगढका
 राज छसलामका जहोत जडा इश्मन है, और विसने जहोत सर
 छहया था, और हमारे कुकमको मानता नहीं था, छसलीये जेक
 मुदत इध उससे लडाछ हो-रही है, और अभीतक कीसीकी हतेह
 नहीं होने पाछ. आप्पीर ज-मज्जुरी मेंने तुज्जुमीयोको जलवाया,
 और उनसे छसका जेद पुछा गया, तो छ-होने येह जलसा कीया,
 के छस लडाछकी हतेह सैयद डोसुमायां साहेबके, जाने आपके जपने

उगरे इरअंद, भीरां सैयद अलीके नामपर लीज्झी हुअ है. और
 जगतक वोह छस लडाछमें शामिल नहीं होगे, वहांतक हरगीअ
 आपकी इतेह नहीं होगी. सुलतानकी छस गुइतयु के सुननेसे
 सैयद साहेब जहोत शीकरमंद हुये, के अज कया करना चाहीये !
 अल गरअ आपने जहोत गओर और शीकरके आद आदशाहको जवाब
 दीया, के आप अंद रोज सअर करें, कयुं के शीलहाल मेरे इरअंद
 सैयदअलीकी शाही है, छसलीये शाहीके अयाम गुजरे आद आपकी
 भीदमतमें हाजीर कईगा. आदशाहने छस आतको मंजुर नहीं किया,
 और इरमाया, के ये लडाछ सीई काशीरांका कुई भीटानेके बीये
 हो-रही है. छसलीये आप ज-राहे मेहरआनी आपके इरअंदको जल्द
 लुलवाछये, के उनके आनेसे तमाम जगडा तय हो-जयेगा. सैयद
 साहेबने लाचार होकर ओक अत लीज्झा, और कासीहके साथ
 वोह अत उनावेको अपने जडे साहेब-आदे. सैयद अज्जु मोहंमद
 उई अज्जुभीयां के नामपर रवाना किया. उस अतमें तमाम
 इशियत लीज्झी गछ, कासीह वोह अत लेकर उनावेको रवाना हुवा,
 और जहोत जल्द मंजील तय करके वोह अत उनावेको पहुंचाया,
 सैयद अज्जु मोहंमदने अत कासीहके हाथमेंसे लेकर अपनी आपोछि
 लमाया. और अतको परहकर जहोत शीकरमंद हुये. और अतके
 मज्जुनसे कीसीको आगाह नहीं किया, अज्जु आजमें भीरां
 सैयदअली साहेबको येह जेद जाहीर हुवा, पस भारा साहेबने
 सुभोहकी नमाजसे इरीग हुये आद, अपने भीरादरे मोअज-अम
 सैयद अज्जुभीयांसे अत तलब किया, उन्होने अत "रनेमें" जहोत
 उजर किया. लेकिन हरगीअ नहीं माना. और अत लेकर परहा-

ખતમે લગાડકા એકવાલ લીખ્યા હુવા થા, ઝોર ચેહની લીખ દીયા થા, કેમકે ખતકે દેખતેહી ફોરન ચલે આના, કયું કે ચેહ ઇસલામકી લગાઇ હે, ઇસલીયે ઇસ લગાઇમેં મદદ કરના લાગીમ હે, ખતકે પરહનેહી આપકા દીલ કાપુમેં નહીં રહા, ઝોર અપની સેતીલી વાલીદા દામાંબાઇસે લગાઇમેં જાનેકી રખસત તલખ કી. ચેહ ખબર વહસત અસર સુનકર, તમામ અઝીઝ ઝોર અકારીખને જમા હાકર આપકા સમજાયા, કે કલકે રોજ તો તુમહારી શાદી હે, ઝોર શાદીકા બોડકર આજહી તુમ રખસત હોના ચાહતે હો ! યે મુનાસીબ નહીં હે, ઇસલીયે બેહતર તો ચેહ હે, કે આપ શાદીકે બાદ વહાં તશરીફ લેજાવે. લેકીન આપને યે કેહના કીસીકા કુબુલ નહીં કીયા. ઝોર કહા, કે મુજકા ખુદા ઝોર ઉસકે હબીબકી ઇતાઅત ઝોર રઝામંદી ઇખત્યાર કરના શાદીસે ઝીયાદા અફઝલ હે.

જખ મીરાં સૈયદઅલી અપની શાદીકી ધુમધામ ઊઠકર, તમામ કુબેકે લોગોંકા ઝોર અહબાબકા રોતે હુયે રખકર, સફરજર મુસ્તબદ હુયે. તખ અબ્વલ ઉનાવેમેં અપને દાદા સૈયદ અલીમુદ્દીન સાહેબકી મઝારે મુબારક પર તશરીફ લાયે, ઝોર એક મીસવાક લેકર અપને દાદાકી મઝારકે કરીખ ઝમીનમેં માડદીયા, ઝોર અપને હમરાહીયોંકા વસીયત કી, હે હમારી શહાદતકે બાદ હમારી લાશકા લાકર વહાં દફન કરના. ખુદાકી કુદરતસે વોહ મીસવાક સર સખ્ખ હોકર દરખ્ત હો-ગયા, વોહ દરખ્ત અખતક હઝરત મીરાં સાહેબકી દરમાહકે કરીખ મોજુદ હે. આપને અપને હમરાહીયોંકા યે વસીયત કરકે ફત્તેહી પરહા, ઝોર જાનીએ લશકરે ઇસલામ કુચ કીયા. ઝોર અહીંજા બલદ મંઝીલ તખ કરતે હુયે માંડુમદ પહોંચે, ઝોર અહીંજા

અકબરની સદા કરતે કુચે લશ્કરે ઇસલામમેં દાખીલ કુચે. ચોકીદારોને
 ને ખુશ અબરી અપને આદલાહકો સુનાઈ, વોહ ઇસ અબરકે સુનતેહી
 નીહાયત ખુશ કુચે, ઓર આપકો ઇજ્જતકે સાથ હરબારમેં દાખીલ
 કીયે, ઓર બહોત શરફત ઓર ઇતિયાતસે પેશ આકર, ઇનઆમ
 ઓર ખીલઅતસે સરદારાઝ હરમાયે, ઓર આપકો જંગમેં એકવાલસે
 આગાહ કીયા, પસ મીરાં સાહેબને હરમાને શાહીકો બીજા લાકર,
 મયદાને જંગમેં જાનેકી રૂખસત તલખ કી, ઓર દુસરે રોજ
 મુબોહકો મીરાં સાહેબને તમામ ફોજકે સરદાર બનકર નકારા
 મંડાઈકા બજવાયા, નકારેકી આવાઝસે ઓર અલ્લાહો અકબરકી
 મદાસે મયદાને જંગ ગુંજ ઉઠા, ઓર લશ્કરે કુદ્દાર ચે આવાઝકે
 સુનતેહી મારે હયખતકે ચરરા ગયે, રાજાને અપને સરદારોંસે કહા,
 કે આજ કોન અયસા બહાદુર ઓર દીલાવર જંગમેં નમુદાર હુવા,
 કે જીસસે લશ્કરે ઇસલામમેં ઇતના જોશ પયદા હો-ગયા હે. આયેદ
 પેહી શખ્સ અપને લશ્કરકો શીકસ્ત દેગા, ઓર ઇસસે બચનાબી
 દુશ્વર નઝર આતા હે, ઇસ શીકરમેં મહાકાલી ઓર કષ્ટ દેવતાઓંકા
 નામ લેકર ઉનસે મદદકી દુઆ માંગી, ઓર ખુબ બંદોષસ્તસે
 મયદાને જંગમેં મુકાબિલેમેં આયા, ઓર દોનોં તરફસે જંગ શુર
 હો-ગયા. ઇંધર અલ્લાહો અકબરકી સદાયેં ખુલંદ હોને લગી. ઓર
 કંધર હર હર મોહાદેવકી આવાઝસે મયદાન ગુંજ ઉઠા. દોનોં તરફસે
 ખુબ જંગ હોતા રહા, ઓર બહાદુરોંને અપતા જોર ઓર ફુનર
 ટીખલાયા. આખીર લશ્કરે ઇસલામને ફોજે કુદ્દાર પર, અલ્લાહો
 અકબરકી સદા કરતે કુચે એકદમ હમલા કીયા, ઓર ઇસ જોરસે
 તલવારેં ચલાઈ. કે લાશોંકે ઢેરકે ઢેર લગા દીયે, ઓર હઝરત મીરાં

સૈયદઅલી રહ, ને દલેરાના સફરો ચીરતે હુયે, કુદશરોંકી ફૈજમે દાખીલ હોકર, ચમશીર ચલાના શુર કીયા. કુદશરોંકે ઇતને આદમી મરે, ઓર જખમી હુયે, કે જસકા શુમાર ખુદાહી જાનતા હે, મુશરીકોંકા ચારોં તરફસે માર પડની શુર હુઇ. તો ઉનકી હીમ્મત દુટ ગઇ, ઓર મારે જાનેકી હયાઅતકે સખઅસે હથીયાર છોડ છોડકર ભાગના શુર કીયા. ઓર ભાગકર કિલ્લોંકા દરવાજા ખંધ કરલીયા. લેડીન ઇસલામી બહાદુરોંને ઉનકા પીછા પકડા. ઓર મીરાં સૈયદઅલી સાહેબને દરવાજે પર પહોંચકર, કીલ્લોંકા દરવાજા તોડ ડાલા. ઓર કીલ્લોંકેમેં દાખીલ હોકર બહોતસે મુશરીકોંકા કચેદ કરલીયા. પસ જસને ઇસલામ કુયુમ્મ કીયા ઉસકો પનાહ દી, ઓર જો મુનકીર હુવા ઉસકો વાસિલે જહાનમ કીયા. મુશરીકોંસે જખ્મ યે મોઆમીલા ચલ રહા યા, ઉસ વક્ત મોઅકા પાકર માંડુગઢકા રાજા, જાનકે ખૌફસે તને તનહા ભાંગકર, એક પહાડકી ગારમેં જા છુપા, ઉસકો હુંડનેકે લીયે લશકરે ઇસલામને હરબંદ તલાશ કી, મગર ઉસકા પતા ન મીલા, ફૈજે શાહીને ડંકા ફતેહકા અજાયા, ઓર અજમે મોહમદી કીલ્લોંપર ચડાયા; ઓર સીજદયે શુકર બ-દરગાહે મુજબુદ દાઅવાત અજા લાયે.

માંડુગઢકે રાજાકો શીકસ્ત દેનેકી, ઓર કીલ્લઆ લશકરે ઇસલામને ફતેહ કરનેકી ખબર, બાદશાહકો હોનેસે બહોત શાદ ઓર ખુર્દે હુવા. ઓર જશને શાહના કીયા. ઓર આલીમેં ઓર હાજીમેં ઓર મસાહીનોંકે રાહે ખુદાપર બહોત કુછ ખયરાત દી, મીરાં સૈયદઅલી રહ, અપની ફૈજસે અજાહીદા હોકર રાજાકી તલાશમેં અકેસે બાહોર નીકલે. ઓર બહોત જસ્તજુકે બાદ, ઉસી પહાડકે

करीम पहोचि, के जहां राज छुपा था. वहांपर जाकर देखा, तो
 यहाँकी आरके अंदर जानेके रास्ते पर, एक चौकीदार बगला हुआ
 है. आपने उस चौकीदारसे पूछा, के तु कौन है ? और यहाँ कीसीवीये
 बगला हुआ है ? उसने भारे पौछ के जवाब दिया, के इस आरमें
 अहुमदका राज छुपा हुआ है, और उसकी निगेह—आनीके लीये मे
 यहाँ बगला हुं, आपने चौकीदारकी जमानी ये हाल सुनकर अहोत
 पुछ लुये, के दीवका मुहमा अज पर आयेगा, पस आप घाडे
 पस्से उतरै, और घाडा चौकीदारके आंधनेके लीये दीया, और आप
 आरके अंदर यसे गये. पस अंदर जाकर देखा, तो राज नौदकी
 अहलतमें पडा हुआ है, भीरां साहेबने उसको जगाया, और कहा,
 के वे अज हथीयार होज, हम तेरे नजदीक आ पहोचि. अज तु
 कहांतक भागता शीरेगा ! इससे बेहतर तो येह है, के तु हमारे
 साथ चलकर, आदशाहे गुजरात के इमर इसलाम कुमुल कर, और
 कुंसे जाऊ आ. बेकीन राजने दरगीज नहीं माना, आप्पीर भीरां
 साहेबने उस बेदीन और मुनकीरे इसलाम राजसे कहा, के तु
 इसलाम कुमुल नहीं करता है, तो जाहेर निकल कर मुजसे मुकाबिला
 कर, बेकीन मुजको शरम भायलुम होती है, के तेरे पास काछ
 हथीयार नहीं है, और अगेर हथीयार वालोंसे लडना अहादुरांका
 काम नहीं है, इसलीये 'तु मेरे पासकी कटार ले, और जंग कर,
 राज्जभी इस युद्धतयसे नीहायत पुछ हुआ, और उसने कटार
 आंधनेसे आपने द्वारन अपनी कमरसे कटार निकाल कर, राजका दी,
 ये रहम—दीवी और शुजअत. और, हक पसंदीका देवना बाहीये,
 के भीरां साहेबने अपने दुश्मन के पास हथीयार नहीं होनेसे

લડનાભી પસંદ નહીં કરીયા, ઝોર ખુદકે પાસસે ઉસકા હથીયાર દેકર
 લડનેકા મોઝકા દીયા. ઇશીકો ઇનસાફ ઝોર સરાફત કેહના આહીયે,
 કયુકે હર કોઈ અપને દુશ્મનસે અયસા સુલુક નહીં કર સકતા હે,
 જળ્ય રાજકો કટાર દી-ગાઇ, તો ઉસને કહા, કે પેહલે તુમ મુજપર
 વાર કરો, લેકીન મીરાં સાહેબને જવાબ દીયા, કે હમારા યે તરીકા
 નહીં કે, કે હમ પેહલે વાર કરે, ઇસકે બાદ રાજને મોઝકા પાકર
 કટાર ઉઠાતે-હી મીરાં સૈયદઅલીકે પેટમેં માર દી, ઝોર ઝખમભી
 કારી લગા, પસ મારાં સાહેબને ઉસી વક્ત અલાહો અકબરકી સદા
 ખુશંદ કરકે, તલવાર આબદાર ખેંચકર, રાજકી ચોટી એક હાથસે
 પકડકે દુસરે હાથસે સર ઉસકા ઢાટ લીયા. ઝોર વાસીલે જહનમ
 કરીયા. અલ-ગઝ આપને સર ઉસકા હાથમેં લેકર, બ-સબબ ગશ
 આનેકે એક પથ્થર પર બેઠ ગયે. ઝોર ઉસી જયે પર શરખતે જામે
 શહાદત સાકીયે કૌસરકે હાથસે પીકર, દાખીલે ગીરાહે શહાદાયે
 આલીશાન હુયે, યાને આપકા ઇતિકાલ હા-ગયા, ઇન્ના લિલ્લાહે વ
 ઇન્ના ઇ-લયહે રાજે-ઉન.

મોંઢુગઢકા કીલઆ હઝરત મીરાં સાહેબકે હાથસે ફતેહ હોનેકે
 બાદ, આપકી તલાશ લશકરે ઇસલામને બહોત કરી, લેકીન કહીં
 પતા નહીં મીલનેસે અફસોસ કરતે હુયે વાપીસ આયે. ઝોર આપકે
 વાલીદ સૈયદ ડાસુમીયાં સાહેબભી, અપને ફરજંદ તુરે નઝરકે તરફસે
 બહોત શીકરમંદ હોકર અફસોસ કર રહે થે. ઝોર અબ કહાં તલાશ
 કરના ઇસ ખ્યાલમેં થે, કે ઇતનેમેં આપકો નીંદ આ-ગઇ, ઝોર
 ખાખમેં હઝરત મીરાં સૈયદ-અલીકે તરફસે યે બશારત હુઇ, કે
 હમારી લાશ ડુલાની જયે પર હે, તો આપ વહાંસે લાશ લે-જાવે.

લેકીન આપકે વાલીને કહા, કે આપ આદશાહકો ઇસ અમરકી બજારત દો, તાકે વેહ બદોબસ્ત કરે, પસ મીરાં સાહેબને આદ-શાહકો ખાખમેં બજારત દી, કે તુમ કીલએકી ફતેહસે ખુશ હોકર બચકે હો, ઓર હમારી કુછ ખબર નહીં રખતે હો ? ખાખે ગદલતસે બેદાર હો-ખઓ, ઓર હમારી લાશ પુલાની બચે પર હે, વહાંસે લાકર /હાં હમારા મીસવાક ગાડા હુવા હે. વહાં-પર દફન કરો, સુલતાનકો યે બજારત હોતેહી ફૈરન આપકી લાશકો આપકે ઇરશાદ બ-મુજબ વહાં મીસવાક ગડા હુવા થા, વહાં દફન કરકે આપકી તુરખત બનાઇ ગઇ. કીલએકી ફતેહ સને ૮૯૮ હીજરીમેં હુઇ થી.

હઝરત મીરાં સૈયદ અલી રહ. કા રૌઝયે મુબારક ઉનાવા નામકે એક છોટા ગાઉમેં મૌજુદ હે. રોઝેકી જીયારતમેં જાનેવાલે ઉંઝા રોશન પર ઉતર કર બચેલ ગાડીયોમેં ઓર ઉંટો પર સવાર હોકર ઉનાવેકો જાતે હે. રોશનસે ઉનાવા દો કોસકે ફાસીલે પર હે. રોશનસે ઉતરતેહી ગાયકવાડીકે ઝકાત કારકુન, નવા કપડા, યા દુસરા કીસી કીસમકા માલ, જે બચપારકે લીયે હોતા હે, ઉસપર ઝકાત લેતે હે. ઓર ઝકાતી માલકી તલાશ બરાબર કરતે હે. ઉસકે વક્ત લોગોંકા બહોત હુજુમ હરએક તરફસે આતા હે, ઓર ઉસ ખલાસ હોનેકે વક્તબી યેહી હાલ રેહતા હે. ઉસકે મોઅકે પર જાને આનેકા રાસ્તેમેં કીસી તરેહકા ખૌફ નહીં હે, લેકીન દુસરે મોઅકે પર જાતે આતે વક્ત શબકો નિકલના મુબાસીબ નહીં હે, કયુંકે ચોરોંકા ખૌફ બહોત રેહતા હે. ઉનાવા ગાઉમેં દાખીલ હોનેહી મીરાં સાહેબકે મામું સાહેબ હમઝા શહીદ કી દરગાહ હે, વહાં ખેલસે ફતેહા પરહ કર, શીર આપકે રૌઝયે શરીફ કે ખીર્, જે આજ

દીવારી અઢાતા બના હુવા હે, ઉસકે દરવાઝેમેં દાખીલ હોતે-હી,
 સ-સખખ તાઅઝીમકે વહાં પર જુને ઉતાર કર, ખુલ્લે પાઉં દરગાહ
 શરીફ પર જાકર કાતેલા પરહતે હેં. આપકી તુરખતકે ઉપર ગુંબદ ઓર
 છત બના હુવા હે. તુરખતકે કઠેરે સોને ચાંદીકે બને હુયે હેં. તુરખતકે
 ચારોં તરફ સગે-મરમરકા સહન બના હુવા હે, દરગાહકે સહનકી
 દાહની તરફ આપકે વજીર નથુ શહીદ, ઓર બચુ શહીદકી
 મઝારેં હેં. ઓર ઉનપરબી છત બના હુવા હે, ઉસ જાયે પર સીઈ
 ઓરતેં ઉસકે ઐયામમેં બયેહતી હેં, મરદોંકા બયેહનેકા હુકમ નહીં હે,
 દરગાહકી બાઈ તરફ આપકે મીસાવાક-કા દરખત હે, ઓર દરખતકે
 કરીબ આપકી સોતીલી માં દામાવંતીકી કબર હે, ઓર ઇસ કબરકી
 બાજુમેં આપકે વાલીદ સાહેબકી તુરખત હે, ઓર ઉસ તુરખતકે
 સહનકે નીચે નવાબ સાહેબકી કબર હે, ઓર ઉસ કબરકે નજ-
 દીક મુસાશીર ખાના હે, જહાં ફકીર લોગ ઉતરતે હેં, મુસાશીર
 ખાનેકે કરીબ મેહરીબ ખાના હે, ઓર ઉસકે નજદીક ખુલા સહન
 હે, ઓર સહનકે કરીબ મસજીદ હે, મસજીદકે સહનમેંબી લોગ
 ઉસકે મોઅકે પર મુકામ કરતે હેં, નમાઝકે વક્ત મસજીદમેં ઇતને
 લોગ જમાઅતમેં શરીફ હોતે હેં, કે મસજીદકે અંદર ઓર સહનકી
 જગા તમામ બર જાતી હે. મસજીદકે કરીબ વુજુ કરનેકે લીયે હોઝ
 બના હુવા હે, ઓર હોઝકે નજદીક કુંવા હે. ઉસ-કે ઐયામમેં કુંવે કે
 કરીબ તમામ ગીરોહકે પુકરા, અપની અલગ અલગ જમાઅત મીલકર
 મુકામ કરતે હેં, ઓર ગુજરાતકે પુકરાઓંકે બડે કઝીઓંકા મીસકે
 ઓઠ પરબી ફયસલા હોતા હે, હઝરત મીરાં સેયદ બલી સાહેબ રહ,
 હી તુરખતકી પાંચતી તરફ રાજકા સર માડા હુવા હે. કયુંકે હઝરત

મીરાં સાહેબને આપકી ભાષા દેન કરતે વક્ત રાજકા સર આપકે પાઉંકે કરીય માડનેકી બચારત દી-થી. દરગાહમેં દાખીલ હોનેકે દો દરવાઝે હેં, ઓર કીલ્લએકી તરફ અઢાતા બના હુવા હે, ઓર અઢાતેકે ધાબેકે નીચે ત્રીન તરફ મેહરાબેં બની હુધ હેં, મેહરાબેંમેં લોગ રહેતે હેં, દરગાહકે સામનેકા જો દરવાઝા હે, વહાં મેહરાબમેં અનાબ ઓર પનસારી (ગાંધી) કી દુકાનેં રહેતી હેં, ઓર પુલ સબઝાબી ઉસી દરવાઝે પર માલી બેચતે હેં.

ઉરસ સરીફ આપકા સફર મહીનેકી પહેલી તારીખકા હોતા હે, ઓર સંદલ મોહરમકી અખીર તારીખકા ચાંદરાતકે રોજ બહોત ધામધુમ ઓર એહતેમામસે ચડાયા જતા હે, ઉરસમેં યુજરાત ઓર કાઠીઆવાડ, ઓર બહોત દુર દરાજ મુલકોંસે મુસલમાન, હીંદુ, પારસી, વ-ગયરા આતે હેં, ઓર પંધરા ખીસ હજર આદમીઓંકા મજમા હોતા હે, ઉરસમેં હર કીસમકા માલ લેકર દુકાનદાર આતે હેં, ચાહકે હોટલ ઓર ખાનાબી મીલતા હે, લેકીન ઉરસકે અબ્લસે આકર ગાંઉમેં મુજવીરોંકે મકાનોંમેં યા દરગાહકે બાહર મુકામકી તજવીજ કરના ચાહીયે, કયુંકે લોગ ઝીયાદા આતે હેં, ઇસલીયે મુકામ નહીં મીલનેસે બડી તકલીફ હોતી હે.

જો લોગ જુત, ઓર ઝાફત. ઓર જુન, ઓર જદુ વ-ગયરા બધાઓંસે તકલીફ પાતે હેં, ઓર ખીમારીઓંકી મુસીબતમેં મુજતીલા રહેતે હેં. અલસે લોગ દરગાહ સરીફમેં આકર રહેતે હેં, ઓર આરામ હોનેકે બાદ જતે હેં, જો લોગ બધાઓંસે તકલીફ પાતે હેં, વેહ વહાં ધુખતે (ધુનતે) હેં, ઓર બધાયેં કરામાતકે જોરસે તકલીફ પાકર, તમામ હાલ બચાન કરતી હે, ઓર આખીરકા નાખુદ હોતી

हैं. दीवाने आदमीयोंका संकलसे बांधकर रखते हैं. दीवाने और
जलामें इससे हुये जल धुमते हैं, उस वक्त अजय तमाशा होता
है, क्युं के वोह दरभतों-पर यद जाते हैं, यानो हाँठमें गीरते हैं.
और देभने वाले लोग ताअजयमें होते हैं, के अ-सजय गीर
जनेसे उनको कुछ नुकसान नहीं होता है, हजरत मीरां साहेबकी
करामातसे क्या हींदु क्या मुसलमान सज दयेज पाते हैं आपकी
करामातें जगत हैं. और हींदु लोगनी आपकी करामातके मोअतेकद
होकर दरगाह शरीफमें रहते हैं. और जलामें इससे हुये आपकी
वालीदाकी तुरजत पर पक्षीमें और हमजा शहीदकी दरगाह परनी
जाते हैं, और दयेज पाते हैं.

उनावसे पक्षी दो कास है, वहां आपकी वालीदा रासतीयाछकी
दरगाह है. और वहांनी यार दीवारी जनी दुष्ट है. और दरगाह
पर छत जना हुवा है, उसके अयाममें लोग उठों-पर या पयदल
वहां जीवारतके लीये जाते हैं. वहांके मुजवीर अलग हैं, और
दरगाहके नजदीक उनके मकानात हैं. हजरत मीरां साहेबकी दरगाह
पर हमरां इपीयोंकी मननें यजती हैं, और वोह आपके मुजवीर
आपसमें आठ लेते हैं, उनावके मुजवीर भासदार हैं, क्युं के उनकी
पयदायेश अच्छी है, और पक्षीके मुजवीरोंकी हालत वयसी नहीं
है. मीरां हातारकी करामात और जुमुर्गी भेशुमार है, और तमाज
मुजरात और काहीआवाजमें धर धर आपका नाम सजकी जगंधर
जारी है, और आपके नामसे अंद हींदु लोग सीखा जनाकर, गी-
मारांका दरगाह शरीफसे मंगवाया हुवा पानी पीलाकर, अपना
मुजरा करनेके लीये डंग करते हैं, तो अजसे सीसे पर केसनी

દીનદાર મુસલમાનને નહીં જાના ચાહીયે, કયું કે હઝરત રસુલે મકમુલ સલ્વાને અયસી બુટી કબરેં ચાને ચીલ્લો-પર ફાતેહા દેનેસે મના કીયા હે, બીઝ જહીલ મુસલમાન યે બાતસે ના-વાકીફ હેં, ઇસલીયે ઉનકે વાકીફ કરનેકે લીયે ઇત્તિલાઅન લીખ્યા ગયા હે.

હઝરત મીરાં સાહેબકી કરામાત પર શીદા હોકર, મરહુમ મહારાજ ખડેરાવ ગાયકવાડને સોને ચાંદીકે કઠોરે બનવા દીયે થે. ઝોર કમખામકે ગીલાફબી ચડાયે થે. જો અખતક મૌમુદ હે. ઝોર લંબરખાનાબી જરી હે. દરગાહમેં મુકરર વક્ત પર ચોપડીયે બજાયે જાતે હેં. ઝોર સરકારસે પોલીસકી નીગરાની રેહતી હે, ઉરસકે ઝોશમમેંબી પોલીસકા અછછા બંદોબસ્ત રેહતા હે.

જો સોમ અવલીયાઓંકી કરામાતસે મુનકીર હેં, ઝોર દરગાહોં પર જાનેકો મના કરતે હેં, વયસે મુનકીરોંકા અયસી દરગાહોં પર લેખકર યે ફરીશમા દીખલાના ચાહીયે, કે જીસસે ઉનકે દીલકો તસલી હો-જવે. ઝોર બેગ સુખન અવલીયાઓંકી શાનમેં કેહના હોડ દેવે. ખુદાવંદ કરીમ ઉનકો હીદાયત નસીખ કરે, આમીન.

આપકા રૌઝા તાઅરીફકે કાબીલ હે, ઝોર મુરાદ વાલોંકી મુરાદેં આપકે ટુફલસે ખુદાયે તઆલા બર લાતા હે. ઇસલીયે અમર ખુદા બકદુર દેવે, તો હુર મીરાં સાહેબકી દરગાહકી ઝીયારત કરકે, સવાબ હસીલ કરે, ઝોર દીલી મકસુદબી પુરા કરે. ઇલાહી હમારે દીનદાર બાપ્તઓંકા આપકી ઝીયારત નસીખ કર, ઝોર અવલીયાઓંકી કરામાતોં પર બીદા કાયેમ કરનેકી હીદાયત નસીખ કર, આમીન સુખમા આમીન.

ગઝલ.

અંધ મેરે દાતાર પ્યારે લે ખખર,
 જાને હયદરકે દુસારે લે ખખર,
 અલાહ અલાહ આપકા દરખાસ્ત કયા,
 જાહ મેં સદકે તુમહારે લે ખખર.
 હઝરતે હસનેનકે તુમ લાલ હો,
 ગૌસુલ આઝમકે પ્યારે લે ખખર.
 જાહ સૈયદ અબુમીયાં કે કુતુર,
 નય્યુ શાહ નાયેબ તુમહારે લે ખખર.
 ખાદીમે દરગાહ ચેહ મીયાં મોહંમદ,
 રાજો શબ દરપે પુકારે લે ખખર.

ગઝલ.

મેરે મીરાંકી અબ મુઝપર ઇનાયત હોનેવાલી હે.
 ફક્ક અબ બાઝ આ વર ન હીમાયત હોનેવાલી હે.
 ન બખરાઓ ગરીબો બે-કસો લાચારો બીમારો,
 દરે મીરાંસે તુમ સબકો બશારત હોનેવાલી હે.
 સદક દીલસે પરહા જુલ શખ્સને કસેમા મોહંમદકા,
 ચકીનન હસકી મેહશરમેં સદાખિત હોનેવાલી હે.
 મુઝે ક્યુંકર સત્તાઈમે ફરીસ્તે કબમેં આકર,
 મેરે મીરાંકી વહાં પરબી હીમાયત હોનેવાલી હે.

કટાયા કમ સીનીમેં સર ખુદાકી રાહ પર જાકર,
 બતાવો તો કીસ્મતે યે શુભબત હોનેવાલી હે.
 સુખનવર મેરી સુનકર ઇસ મદદ-ખાનીકો યું બોલે,
 તરફી પર અસર તેરી ફસાહત હોનેવાલી હે.

ગઝલ.

ગુમે ગુલઝારે હોંદુસ્તાં, મેરે મીરાં વલી સરવર,
 નશાંને પંજતન યજદાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.
 તેરે રોઝકી જાનત દેખકર ઝાલીદબી કેહતે હેં,
 યેહી હે ગુલશને રીઝવાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.
 જલાયા આનમેં મુરદા લખે-જાં બખ્શકે માનીંદ,
 યેહી હે ઇસાયે દૌરાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.
 તેરી વોહ અબરૂયે ખમદારકા એક વાર કર મુઝપર,
 યેહી હે હસરતો અરમાં, મેરે મીરાં વલી સરવર,
 તમન્ના હે યે કલીયર કી કરો પુરી કરો પુરી,
 મીલે મુજકો હરે મીરાં, મેરે મીરાં વલી સરવર.

ગઝલ.

જરા સુનીયો અરઝ મેરીબી હે દાતાર થોડીસી,
 દીખાદો અપને મુખડેકી ઝલક સરકાર થોડીસી,
 અજબ હો લુલ્હ હર-સુ મેં હીર મસ્તાના હાલતમેં,

જો હાસીલ હો મુઝે હુખ્મે શહે અખરાર થોડીસી.
 નહીં મુશકીલ ઉનાવેકા મુઝે શીર પહોંચના ચારો,
 અગર હો—જાવે યે કિસમત મેરી ખેદાર થોડીસી.
 મેં કહેતા હું જો જાતા હે ઉનાવેકી તરફ કાંઈ,
 અરઝ મેરીબી કરદેના વહાં ઝબ્બાર થોડીસી.
 અસર પુરકતમેં તેરી બન-ગયા દીવાના સૌદાઈ,
 કરે મીરાંસે યે હાલત કાંઈ ધઝઘાર થોડીસી.

ગઝલ.

ચલો અય મોમીનો દેખો મેરે દાતારકા સંદલ,
 હેં લાઈં ધુમસે હુરેં મેરે સરદારકા સંદલ.
 મુખારક આબકી શબ હે કહું કયા તુમસે અય ચારો,
 બીજયા અર્શસે હકને મેરે દીલદારકા સંદલ.
 બના હે આબ વોહ દુલાહ હે જો આશીકે અલાહ,
 હે ઉસ મહબુબે હકાની સંખી સરદારકા સંદલ.
 તલબ કરલો જો ચાહો મુદ્દઆ હકસે તલબગારો,
 કરેગા આરઝુ પુરી મેરે ગમખારકા સંદલ.
 ખુદાકા શુક કર દારો કે મઝમું હો-ગયા પુરા,
 ચાહેગા હઝ તક ઇસ જી ગુલે ગુલઝારકા સંદલ.

ગઝલ.

ક્યસે દાતાર તેરે દર પર સદા દેતે હેં,
સદા હસનેનકા તુમ કેહદો કે આ દેતે હેં.
વોહ સખી હેં મેરે દાતાર કે અલાહ અલાહ,
જો કોઇ ચાહે વોહી ઉસકો દીવા દેતે હેં.
બુલતા હેં જો કોઇ રાહ ખુદાકા ખંદા,
ઉસકો ખુદ શાહ મેરે જાકે ખતા દેતે હેં,
યે કરીશમા હેં એક અદનાસા મેરે મીરાંકા,
કુમકે કહતેહી વોહ મુરદોંકો જીવા દેતે હેં,
અખ તલક ઉનકી ખયર તુને ન-લી જાને જહાં,
લાખોં ખીમાર તેરે દર પર સદા દેતે હેં.
તેરા વોહ રૌઝા હેં દાતાર કે અલાહ અલાહ,
આકે કુશ્કારબી યહાં સરકો છુકા દેતે હેં,
ધંસ અસર ખસ્તા જીગરકી ન ખયર લી દાતાર.
ન કહા યેહબી કે જા તુઝકો રઝા દેતે હેં.

ગઝલ.

મેં દર પર તુઝારે આન પડા, લો મેરી ખયર દાતાર પીયા,
દીન રેન તડપતા હેગા જીયા, લો મેરી ખયર દાતાર પીયા.
સીમાયસા દીલ ખેતાબ રહે, નતો ચેન રહે નતો આબ રહે,
સખ દોસ્ત હો દુશ્મન દાખ રહે, લો મેરી ખયર દાતાર પીયા.

कभी सुझकी न देणी ओक धडी, क्यसी जन जलामे आन पडी,
 राहत न भीखी हे मुझको नरी, दो मेरी जपर दातार पीया,
 इर्याद में न जलसे कीया, कोछ सुनता नहीं मज्जपुर हुवा.
 लायार हो आपसे कहने लगा, दो मेरी जपर दातार पीया,
 मेरे दावे गरीबीये कीजे नजर, मुझे सयद अली नहीं आता सजर.
 गर्ह हीरसो हवामे उत्र गुजर, दो मेरी जपर दातार पीया.
 भये जम जमालका हो नीजामी, करो शाह पीलाकर सरवरे दी,
 तु हो शाह मेरा मे गुलाम कर्मी, दो मेरी जपर दातार पीया.
 यावरको जमाज दीयाओ नरा, करो नजरे लुख जराये जुदा,
 जमे दीनसे हे येही राज सदा, दो मेरी जपर दातार पीया.

गजल.

भीरां दातार पीया जहरे जुदा आनकी रात,
 जलवा अपना हमें दीपलाहो नरा आनकी रात.
 मुहनेसे लीये इर्याद तेरे दर पर हम,
 ज्यठे हें अय शहा अय सुनलो नरा आनकी रात.
 गो गुनाहगार हें लेकीन हमें उम्मीद हे अजर,
 अय टालोगे हमारी सय जला आनकी रात.
 आप याहें तो हो हज आनमें मुशकील सयकी,
 छसलीये मांगते हें तुमसे हुआ आनकी रात.
 सहका हसनेनका अय अपने सवालीडे तुहेन,
 कर अता कलीयरको अपनी रजा आनकी रात.

ગઝલ.

મનખ દરબારે આલી હે મેરે દાતાર મીરાંકા.
 મીલા કીસકો યે રત્યા હે મેરે દાતાર મીરાંકા.
 સખી સરકાર હે સાહેબ ન કુછ શક ધસમેં તુમ જનો,
 અતાયે ફયઝે મયલા હે મેરે દાતાર મીરાંકા.
 ન કુછ ગમ હે ધંસીયાંકા ન ગમ હે નારે દોનખકા,
 વસીલા હે હમેં હાસીલ મેરે દાતાર મીરાંકા.
 તમના હે દીલી હાસીલ તો શીર આઉં ઝીયારતકો,
 ગુલામીમેં રહુ યા રખ મેરે દાતાર મીરાંકા.
 ખુદાકે ફઝલસે આતે હેં યહાં પીરો જવાં સારે,
 હરએક મુશતાક આશીક હેં મેરે દાતાર મીરાંકા.

ગઝલ.

કયા શાન દેખો અપની મીરાં દીખા રહે હેં,
 સખ હીંદુ ઓર મુસલમાં સરકો બુકા રહે હેં.
 મનમા તો દેખો દરપર લાખોં સવાલી આકર,
 હાલ અપની બે-કસીકા ઉનકો સુના રહે હેં.
 યહાં આકે દંગ સખ હેં કયા રાઝ હે નીહાની,
 કુમ કેહકે મેરે દાતાર મુરદે જલા રહે હેં.
 યે અદના એક કરીશમા મીરાં દીખા રહે હેં,
 જન જુત ઓર બલા સખ જલજલકે જા રહે હેં.

દે દે અસરકો દાતાર એક જમ બે-ખુદીકા,
પી પીકે દરસે તેરે લાખો હં જ રહે હં.

ગઝલ.

આસતાના છોડકર બે આશીયાં હોને લગે,
અય વલી દાતાર દરપર આપકે રોને લગે.
રાહે લિલાહ લીજીયે અપને મોહીખ્ખોંકી ખખર,
નકદે દીલ ધન હાથોસે હયહાત હમ ખોને લગે.
અજ બરાયે. મુસતફા ફર્યાદ-રસ સૈયદ અલી,
દોસ્તબી દુસ્મન હુયે તુખમે બદી ખોને લગે.
આહ બદનામીકા ધખ્યા લગંગયા મીટતા નહીં.
મીલકે ગર અહબાબ સારે હશ્ર તક ધોને લગે.
કોઇ કેહતા હે જીનુની કોઇ કેહતા હે બે શરેઅ,
અબ હુયે બદનામ દાતા હોશ તક ખોને લગે.
આપકી ઇસ આતશે ઉલકતને ટુંકા તન બદન,
દેખકર હાલત મેરી પીરે મુગાં રોને લગે.
સીનયે સંદુકસે દીલકો નીકાલે હો મેરે,
બે-દીલોંકી આહ-મેં કયસા અસર હોને લગે.
મુરગે બિસમીલસા તડપતા રોજો શબ્દ યાવર શુકામ,
કીસ તરેહ આરામસે વોહ બે-લીકા સોને લગે.

ગઝલ.

એક આલમમેં ये शोहरत हो-गध,
 ઇસકો भीरांसे मोहल्यत हो-गध,
 जलसे भीरांसे मोहल्यत हो-गध,
 जन-गया सवदाध वदशत हो-गध.
 जे-कसो लायार दर पर देख-कर,
 देखने वालोंको डयरत हो-गध.
 जे पडा आकर दरे दातार पर,
 इसकी आवा सजसे किसमत हो-गध.
 जनगया पलमे गदासे शाह वोह,
 उसपे भीरांकी मनायत हो-गध.
 सज मुझे दीवाना सवदाध कहें,
 तेरी पुरकतमे ये नौयत हो-गध.
 कु गुनाह-गार इसलीये यारो मुझे,
 दरपे भीरांके नदामत हो-गध.
 अज तक मेरी अजर कुछली न ली,
 भीरां दर पर तेरे मुदत हो गध.
 हे असुर सदा ये सज दातारका,
 तेरी जवनां जे तपीयत हो-गध.

હાહર

મીરાં જોલો ધુધડીયા તુમ્હારી રે,
 તુમ્હારે મુખડેયે જાઈ મેં વારી રે,
 કેળી જો ખાખમેં મેરી તસવીરે માહતાખ,
 જાને ખુદા મેં દેખકર જોલા હું જે-હિન્નખ.
 ખીગડી બનગઇ મુકદર હમારી રે,
 મીરાં જોલો ધુધડીયા તુમ્હારી રે.
 સદકે મેં તેરી ઝુલ્હ-ઠે હર તાર તાર પર,
 કરતા હું દીનો ધમાં મેરા આપકો નજર.
 લે લો લે લો નજરીયા હમારીરે,
 મીરાં જોલો ધુધડીયા તુમ્હારી રે.
 રીઝવાંસે ના ગરઝ હે ના ગીલમાનો દુરસે,
 ચાહતા હું દો જહાંમેં હીમાયત મેં આપસે.
 મોહે બા-ગઇ ચલનીયા તેહારીરે,
 મીરાં જોલો ધુધડીયા તુમ્હારીરે.
 કહીયર દીલપે હાગ હેં ધસીયાંકે જે-હિસાખ,
 ધુલવાને આપકે તઈ આયા હું જે-હિન્નખ.
 ઘોડો ઘોડો જોલરીયા હમારી રે,
 મીરાં જોલો ધુધડીયા તુમ્હારીરે.

હુમરી.

ધુમ બડી દરબારે મીરાં મીરાંકે દરપે દાતાકે દરપે.
 ઐ-તરફ કીલઆ હે ખીચમેં રૌઝા ખીલ રહા ગુલઝાર—મીરાં.
 નીસદીન પલછીન નૌખત ગાળે આલા હે સખસે મઝાર—મીરાં.
 દેસ બદેસસે આતે હેં સાધજ દરપે ખુશીસે બે-ધુમાર—મીરાં.
 તુરબતમેં ફુલોંકા બારીશ બરસે ખુશબોસે હે મેહકાર—મીરાં.
 બેકલ બ્યાકુલ લોક હજારાં, કરતે હેં શોર પુકાર—મીરાં.
 મારકે ફયેઝસે ખાલી નહીં કોઇ, સખકા વોહ હે ગમખાર—મીરાં.

તરઝે નાટક.

યા પીર આસમાને વીલાયતકે આફતાબ,
 દાતાર લા-જવાબ,
 મેં ફું ફંસા ખરાબીયે દુન્યામેં બે-હિસાબ,
 કર દીને ઇતેખાબ.
 બચકા ફું દરપે આપકે યા શાહ આધયે,
 બેહરા દીખાધયે,
 મુદતસે મુંતેઝીર. ફું મેં દીદારકા જનાબ,
 સૈયદ અલીકી મીરાં વલી કીજીયે મદદ.
 હરઝેક બલા હો રહ,
 ડાકન યુડેલ સુત પલીદો-પે હો અગબ,
 દીને જલા શિતાબ.

તર્જ—મઝા દેતે હેં કયા યાર.

મોરી નૈયા કરદે પાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર,
 પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 આયા હું તેરે દરબાર હાથ જોડકે મેં સરકાર,
 તેરે રૈઝેયે બલહાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 તેરી બવે હેં કયા ખમદાર, તેરી ચીતવન હે તલવાર.
 ઉઠાવે નાઝ તેરા જખ્ખાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર,
 મેં ડુખતા હું મુજધાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 તુહી દે મુઝે ઓધાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 આહા કયસી તેરી સરકાર, સેંકડો આતે હેં ખીમાર,
 હરદમ કેહતે હેં ચેહી પુકાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 કીસકો જીનને કીયા ખેઝાર, કોઇ જુતોંસે હે લાચાર,
 બલાયેં કેહતી ચેહી પુકાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 હસનેનકે તુમ દીલદાર, ઓર નખીકા તુમપર પ્યાર,
 કહે શેર ખુદાકા પુકાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.
 એક ગરીબ હું લાચાર, મુજવીર તેરા ખીદમતગાર,
 વહીમીયાં સજે દરબાર, પ્યારે સૈયદ અલી દાતાર.

તર્જ—નાટક.

મોરે મન ધન ધન સૈયદ અલી બસ ગયે,
 જીસકે દરસન ખીન સુન સુન લાખોં રાજન હેં તરસ ગયે—મોરે મન.
 કરમકી જાયે રાખી નજરીયા, મેહરકે ખાદશ વાયે બરસ ગયે,
 નગર નમર બજા ફતેહકા ડંકા, આકે ઉનાવેમેં બસ ગયે—મોરે મન.

તર્જે-નાટક.

ચલો ચલો સખી સખ મીલ દાતાર પર જાયે,
 શીસ નવાયે દરશન પાયે, મેહર કરે કીરતાર—ચલો.
 નરમીસ સોસન ચપા ચમેલી મોગરા કેવડા લાયે,
 દાઉદી મોલીયા સેવતી ગુલાબકો ગુલકે સેહરા બનાયે.
 ફુલકો ચાદર સાથ લે આયે, ઓર ચડઢાયે મકસદ પાયે.
 અય નસીમે બહાર, હાં અય નસીમે બહાર—ચલો,
 સૈયદ અલી મોદે દીદ બતાયે, પાસ ખુશાયે નયે મીલાયે,
 જાન કરે બલહાર હાં જાન કરે બલહાર—ચલો.
 યાવર કમતર કેહતા હે રોકર, રોતોંકો આપ હંસાયે,
 તીશના આમે વિસાલ હું, દાતા મેહરસે મુજકો ખુશાયે.

તઝ-અજ છોડોજ હાથ.

ચલો રૂખો મઝાર મારે દાતાકો માર,
 વાંચે બની કયસી બહાર, વાહ વાહ વાહ.
 મુશકો અંબર મેહકાર, ચડે ફુલોંકે હાર,
 ખીલા કયસા ગુલઝાર, અજ વાહ વાહ વાહ.
 કીતને હમ્મીદ-વાર, કરે હરદમ પુકાર,
 સુનો મીરાં દાતાર, જરા વાહ વાહ વાહ.
 કરો મકસદ બહાર, નહીં દીલકો કરાર,
 તોકે પાવેં કરાર, હમે વાહ વાહ વાહ.

જીસે નાહો કરાર, જાઓ મીરાં દાતાર,
 હોગા બેડા તો પાર, અજી વાહ વાહ વાહ-
 પડે બુતોંકા માર, કરે જીભાત પુકાર,
 રજા દેદો દાતાર, હમેં વાહ વાહ વાહ.
 બડે ઝાલીમ સરદાર, બુત જીનોંકે ચાર,
 કહે હો-ગયે લાચાર, હમેં વાહ વાહ વાહ.
 કહીં લાખોં હજાર, ચલે આવેં દરબાર,
 ખુશી હા બે-શુમાર, જાયેં વાહ વાહ વાહ.
 ખુલા ફયજી બાઝાર, કયસી દેતા બાહાર,
 દેખો હોકે હુશીયાર, જરી વાહ વાહ વાહ.

તર્જ-નઝર આ ગયો બાલમ.

નઝર આ-ગયો મારાં મોરે સપના
 મોરે સપના પીયા મોરે સપના—નઝર.
 વોહ ઝુલ્ફ નાગની જયસે તુમહારે.
 મોહે ડસ ગઈ ડસ ગઈ મોરે સપના—નઝર.
 વોહ મસ્ત આંખેં ગઝબ નઝારા,
 મોહે તીર લગા ગયે મોરે સપના—નઝર.
 તોરે ગાલ ગુલાબી લાંબોંયે લાલી,
 મોહે આગ લગા ગયે પ્યારે સપના—નઝર.
 કયસી દીની બશારત બશારત શાહકો,
 જયસે—મોહે દો હકતા પ્યારે સપના—નઝર.

તર્જ-મન માયાનાં કરનારા રે.

સૈયદ અલી દરશન દો વહાલા,
 ઉભી રહી હું કરું છું કાલાવાલા—સૈયદ અલી.
 મેંતો-રે માંગી તમ પાસે રે કાયા,
 લાગી છે તારા મુખડાની માયા,
 અમર રહ્યા છો રાસતી માંના ન્યા—સૈયદ અલી.
 સૈયદ દુલા લાગો છો પ્યારા,
 ધડી એક ન મેલું હું ન્યારા,
 છો જીરે મારા પ્રાણુ થમી પ્યારા—સૈયદ અલી.
 સૈયદ-મીયાં અપ્પુ-પુમીયાંનાં છો વીરા.
 હમઝારે શહીદ મામા છે તમારા,
 વજર નથુ શહીદ બહુ સારા—સૈયદ અલી.
 વહાલારે તારા સેહરાની છમ ન્યારી,
 કાંકણ ઉપર હું જાઉં વારી વારી,
 વહાલારે તારી લટ છે ધુંધર-વારી—સૈયદ અલી.
 દામારે બાઈ માતાએ ધવડાવ્યા,
 રત્ન જડીત પાલણે પોઢાડ્યા,
 દુરાંરે પરીયાંએ હાલરડાં ગાયા—સૈયદ અલી.
 વાહલારે તારી દરગાહ બહુ સાંજે,
 સવારે સાંજે ચોધડીઆં વાગે,
 તેતો રે સુણી જીત બલા ભાગે—સૈયદ અલી.
 શોભે છે સોનાં ચાંદીનાં કઠેરા,
 ઝુમ્મર અને હાંડીનાં ઝમકારા,
 બટકે છે ચંદા સુરજ ને તારા—સૈયદ અલી.
 મોહુદો ને કુરઆનનાં રસીયા,
 સુણી સુણી મગન થઈ હસીયા,
 નંદ કુંવરના રદયમાં વસીયા—સૈયદ અલી.

તર્જ-પુરો થયો છે ખેલ.

આવો મીરાં દાતાર, સજ્જનો આવો મીરાં દાતાર.
ચાર બાજુએ ચોસઠ મેહરાણો, રેહવા કાજે સુખકાર-આવો.
લાખો હજાર જ્યાં દર્દી આવીને સાજાં થાય નીરધાર-આવો.
આસ વિનાનાં બિકટ દર્દોનો, પલમાં થાશે સંહાર-આવો.
મંતર તંતર જંતર જાદુ, થાશે બળીને સૌ પાર-આવો,
પૈસા વિનાનો લાભ લેવા ચુકશે નહીં લગાર-આવો.
ખુદા તાલાએ બસે સરજ્યા, દુઃખ મંજન દાતાર-આવો.
ઉંઝા સ્ટેશન ગામ કિનાવે, છે દાતારનો દરબાર-આવો.
ખાદીમ મોહમદ શીશ નમાવી, વિનવે વારંવાર-આવો.

તર્જ-જળરે શું રીસાયે રસીલી.

દાતાર શું ટવલાવે રસીલા તારો ચેહરો જોવા દે.
ચંદ્ર વદન તારા મુખડા પર વારી વારી કરવા દે,
પોપટ પુરો જઈ ફસાણો, પીંજરની માંહે,
કહું કર જોડી તને સીસ નમાવી, મને છુટો કરવા દે.
માછલી ખીચારી ટળવળ કરતી પૃથ્વીની માંહે,
સુન વિનતી મારી ઉર ધરી જળમાં તરવા દે.
ખુલ ખુલ ઉડી ઉડી ફરવું તમારા બાગની માંહે,
હવે તુજ સેવક પર મેહર કરી, બાગમાં વસવા દે.

એક મને આધાર તમારો જગતની માંહે,
 દુર કરી મને દુખના ધરથી સુખમાં વસવા દે.
 આરતી તારી મેં મન ધારી રહ્યની માંહે,
 હવે જટપટ મુજને બોલાધી, દરશન કરવા દે.

તર્જ-સાંભળને માતુ મારી.

તમે સાચા સૈયદ સુખકારી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી.
 જાણે ગામ ઉનાવે વસીયા, દુઃખી જનોનાં સુખડાં હસીયા,
 છો દુખ બંજન સુખકારી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી.
 તારી દરગાહ બની ગુલજરી, શોભે સોનાં ચાંદીની જારી.
 દેખી સુખ પામે આજારી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી.
 આવે દરશન કરવા નરનારી, લાવે માનતા બારી બારી.
 નીત મેળો તમારો જારી. મીરાં જાઉં છું તમપર વારી.
 જાદુ જીનો બળી પોકારે, નથી રહેવું મીરાં હમારે.
 એવી અજબ કરામત બારી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી,
 નીત હોંદુ મુસલમાન આવે, શીશ નમી નમી પોકારે.
 દાતા લોને ખર હમારી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી,
 મને લાગી છે સુખની માયા, દો દર્શન રાસતી જ્યા.
 મોહમદ મીયાં કહે પોકારી, મીરાં જાઉં છું તમપર વારી.

તમામ શુદ્ધ.

પુશ ખખર ! !

પુશ ખખર ! !

અમારી પાસે નીચે લખેલો કિતાબો તથા એ સિવાય બીજી પણ મલશે. એક કાર્ડ લખવાથી વી. પી. થી મોકલવામાં આવશે.

મુરશીદ કોમીલ—એમાં ખુદાથી મલવાનાં ખાતીની યાને છુપા બેદો તથા નેનાં કવાયેદો છે. કીંમત ૦-૮-૦.

હયાતે જાવેદાની—તવારીખે હઝરત પીરને પીર હરતગીર. યાને સૈયદ અબદુલ-કાદીર જીલાની રહ, ની કરામાતો અને જીંદગીનો એકવાક છે. કીંમત ૦-૮-૦

રમુઝે દીલપસંદ) આ બંને કિતાબોમાં ઉરદુ અને ગુજરાતી ગુલઝારે ઝરાફત જિજ્ઞાસનામાં નસીદતરૂપી દુયકાઓ, અને રમુજ ખાખતોથી બરપુર છે, કીંમત દરએકની ૦-૮-૦.

કરીશમયે ફદરત—એમાં નસીય અજમાવવા માટે ફાલનામા, ખાખતી, ખાખતો, ઇલમે કયાફા, વીગેરે છે. કીંમત ૦-૫-૦.

બઝમે કબીલી

બહારે પરસ્તાં

આરામે દીલ

સોહાની હનીયાલી

દીલ પુશ ગોહર

બુલ બુલ બંગાલી

નગમયે રહાની

આ સાત જાતની ગાયનની કિતાબોમાં દરએકમાં જુદી જુદી કબાલી અને ઇસ્કી ગઝલો, અને નાટકના ઉંદ તથા ગુજરાતી ચુંડી કાદેશાં ગાયનો. દાદરા, હુમરી, કેહેરવા, વીગેરે ઉસ્તાદી ગાયનો વીગેરે દરએકમાં જુદાં જુદાં છે. કીંમત દરએકની રૂ. ૦-૫-૦

કિતાબો મલવાનું ઠેકાણું.

સૈયદ ખનુમીયાં બીન સૈયદ અમીરમીયાં કાદરીની કું

મુ. બીલીમોરા, જલ્લો-મુરત.

